



*Herbářový sběr skřípiny kořenující
(foto: archiv redakce).*

arundinacea), orobinec širokolistý (*Typha latifolia*), ilek potměchuť (*Solanum dulcamara*), bahnitě plošky obsazuje pryskyřník lítý (*Ranunculus sceleratus*). V drobných klidnějších vodních ploškách mezi náplavy roste rdest kadeřavý (*Potamogeton crispus*). V náplavech byly při průzkumu lokality nalezeny schránky škeble říční (*Anodonta anatina*) a velevruba malířského (*Unio pictorum*).

Perspektiva této lokality je otázkou, vegetace náplavů není v současnosti ohrožena, snad jen možnou rekonstrukcí jezu. Při průchodu povodňových průtoků může ovšem dojít k celkovému přepracování náplavů a odnosu materiálu. To je ovšem součást přirozených změn toku řeky. Velmi pravděpodobně se skřípina stejným způsobem dostala s vodou i na tuto lokalitu v podobě semen nebo úlomků lodyhy s kořinky.

Letošní nálezy skřípiny jsou dokladem, že o řadě lokalit tohoto druhu ještě nevíme. Současně mohou být inspirací pro sledování mokřadních biotopů, které mnohdy mizí bez větší pozornosti.

Martin Klaudys

LITERATURA:

AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2018-11-27; [cit. 2018-11-27]

Grulich V., Chobot K. (eds.), 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Cévnaté rostliny. Příroda, Praha, 35: 1-178.

NÁLEZ DALŠÍHO DRUHU VÁŽKY V KRAJI POD BLANÍKEM

Vážky byly studovány na Podblanicku poměrně intenzivně v průběhu posledního čtvrtstoletí (Hanel 2014). Ve zdejší Základní organizaci Českého svazu ochránců přírody ve Vlašimi se již v roce 1994 zrodil nápad realizovat v rámci projektů ČSOP program Vážky, který měl za cíl doplnit poznatky o výskytu a stavu populací jednotlivých druhů vážek České republiky. Na systematické výzkumy na Podblanicku zaměřené na faunistická pozorování, ale také např. na ověření metodiky pozorování (Hanel 1996, 1999, Hanel a Zelený 2000) a některé ekologické aspekty (Hanel 2000), navázal výzkum probíhající prakticky po celém území České republiky.

Tento program probíhá dosud a díky zapojení celé řady entomologů i amatérských nadšenců se podařilo nashromáždit velké množství dat (přes 70.000 nálezů) podrobně zpracovaných v rozsáhlé monografii „Vážky

České republiky: Ekologie, ochrana a rozšíření“, vydané autorským kolektivem v roce 2007, která si vysloužila uznání i v zahraničí (Dolný a kol. 2007). Region Podblanicka patří z hlediska poznávání fauny vážek v rámci naší republiky mezi podrobněji zpracované. Neznamená to ale, že tu nemůžeme objevit i dosud zde nepozorovaný druh. Takový případ se stal v loňském roce, kdy Martin Růžek z Třebešic pozoroval na rybníku za Mezilesím (mapovací kvadrát 6455, nadmořská výška 598 m) u Karbanova mlýna dne 29. 7. 2018 samečka vážky hnědoskvrnné (*Orthetrum brunneum*) a podařilo se ho i vyfotografovat. Lokalita se nachází na pomezí Středočeského, Jihočeského kraje a Kraje Vysočina.

Jak je vidět z fotografie, samečci vážky hnědoskvrnné mají tělo pokryto světle modrým voskovým ojíněním. U samiček převládá na hrudi i zadečku hnědá barva. Plamka, barevné políčko na předním okraji křídel, je hnědá, černě olemovaná, a její zbarvení bylo využi-



Pohled z boku na samce vážky hnědoskvrnné – pozorován dne 29. července 2018 na lokalitě za Mezilesím u Karbanova mlýna.

to při tvorbě českého druhového jména. Druh patří ke zdatným, avšak ne vytrvalým letcům. Rychlý a prudký let je často přerušován usednutími na nezaplavené břehy či kameny, méně pak na vegetaci na březích. Samečci jsou teritoriální a často zahánějí své soky od břehů, kde se momentálně vyskytují. Páření začíná útokem samečka na samičku ve vzduchu. Dojde k vytvoření tzv. pářícího prstence, ve kterém pár chvíli létá a pak usedá na zem či vegetaci. Po rozpojení oplozená samička odlétá klášť vajíčka. Činí tak v příbřežních partiích, kdy za letu opakovaně „klepe“ zadečkem na volnou hladinu a upouští do vody bělavá vajíčka. Larvy se ve vodě vyvíjejí jeden až dva roky. Líhnutí dospělců probíhá u nás od konce května do července, někdy je lze pozorovat létat ještě koncem září.

Tento druh obvykle obývá pomalu tekoucí vody, jejichž břehy jsou často bez vegetačního pokryvu. Patří také mezi tzv. pionýrské druhy, osídlující jako první nově zbudované rybníky, štěrkovny a pískovny. Vážka hnědoskvrnná náleží dle posledního Červeného seznamu mezi druhy blízko ohrožení (Dolný a kol. 2017). V České republice je její výskyt lokální (Hanel 1998, Dolný a kol. 2007), v regionu okresu Benešov a nejbližšího okolí jde teprve o první nález. Celkový počet potvrzených druhů vážek se v tomto regionu zvýšil na 52, což odpovídá 70 % ze všech druhů dosud zjištěných v České republice.

Poděkování patří Martinu Růžkovi za ochotné poskytnutí informace o pozorování vážky hnědoskvrnné včetně vlastních fotografií.

Lubomír Hanel
Foto: M. Růžek

LITERATURA:

- Dolný A., Bárta D., Waldhauser M., Holuša O., Hanel L. et al. 2007: Vážky České republiky: Ekologie, ochrana a rozšíření. Vlašim. Český svaz ochránců přírody Vlašim, 672 str.
- Dolný A., Harabiš F., Holuša O., Hanel L., Waldhauser M. 2017: Vážky (Odonata). Červený seznam ČR. Příroda, Praha, 36: 118-125.
- Hanel L. 1996: Příspěvek k poznání fauny vážek (Odonata) Podblanicka. Bohemia centralis, 24 (1995): 187-207.
- Hanel L. 1998: Nálezy vážky hnědoskvrnné v České republice. Živa, 1:36.
- Hanel L. 1999: Vážky Podblanicka. ČSOP Vlašim, Muzeum okresu Benešov, 96 str.
- Hanel L. 2000: Vliv zatmění slunce na aktivitu vážek. Sborník referátů III. celostátního semináře odonatologů v CHKO Třeboňsko, 2000: 30-33.
- Hanel L. 2014: Čtvrtstoletí průzkumu vážek na Podblanicku. Živa, 5: CXXVIII-CXXIX.
- Hanel L., Zelený J., 2000: Vážky (Odonata): výzkum a ochrana. ZO ČSOP Vlašim, 240 str.